

Lojalitet och representation

Svenska statsrådsrollens tolkningsdilemman

Abstract

The appointing of Swedish governmental officials has gone through a dramatic change the last nine years. The tradition of officials appointed due to their political experience has been traded against the appointing of experts. In this study I ask questions about this new way of appointing representatives effects how these officials interpret their role. An official that who has never been in the party before appointed, obviously cannot consider the principal of party. With the theoretical approach of normative representation theory (representational style) I perform case studies that shows some change. Due to the proportional election system in Sweden and the parties monopoly of appointing political candidates, the party principal will still have an important role. However, the case studies that has been done of former director of justice, Thomas Bodstrom, and sitting director of finances, Anders Borg, shows us that the importance of the principal of party has been reduced. In governmental propositions and political debates we can se a clear pattern where the officials refer to the common good. If we expand the term local representation, including other forms of groups, we can also see cases where the officials refer to the imperative mandate.

representational style, Sweden, principal of party, government, common good

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Ämnesval.....	1
1.2	Frågeställningar.....	1
1.3	Syfte och avgränsningar.....	2
1.4	Disposition i korthet.....	2
2	Tidigare forskning	4
2.1	Relevans.....	4
2.2	Representationsinriktningar i Sverige.....	4
3	Material	6
3.1	Propositioner.....	6
3.2	Svar på interpellationer.....	7
3.3	Partiprogram.....	7
4	Metod	9
4.1	Val av metod.....	9
4.2	Validitet.....	9
4.3	Reliabilitet.....	9
5	Teori	11
5.1	Begreppet demokrati.....	11
5.2	Politisk representation.....	12
5.2.1	Det obundna mandatet.....	13
5.2.2	Det bundna mandatet.....	14
5.2.3	Partimandatet.....	14
6	Analys	16
6.1	Thomas Bodström.....	16
6.1.1	Bodström och det obundna mandatet.....	16
6.1.2	Bodström och det bundna mandatet.....	17
6.2	Anders Borg.....	19
6.2.1	Borg och det obundna mandatet.....	19

6.2.2	Borg och det bundna mandatet.....	21
7	Slutsatser.....	23
8	Förslag på fortsatt forskning	25
9	Referenser.....	26

1 Inledning

1.1 Ämnesval

Hur utnämner vi kandidater som skall representera oss svenska medborgare? På vilka premisser väljs en kandidat ut till att sitta i vår regering? Hur vill vi att dessa kandidater skall representera oss? Hur vill vi att kandidaterna ska se på sig själva?

Dessa klassiska normativa frågor har varit underlag för forskning under decennium tillbaka, egentligen ända sedan den representativa demokratins uppkomst. Det finns givetvis väldigt olika svar på frågorna, då de som sagt är normativa, men analyserar vi hur det de facto har sett ut i Sverige sedan 1900-talets början och fram till idag, så ser vi att praxis utvecklats, vilken varit förhållandevis obestridd. Partipiskan i Sverige är, och har länge varit, hård och i linje med detta har tradition även växt fram gällande hur statsråd utses, av partiordföranden i det segrande partiet i riksdagsvalet. Ser vi tillbaka så blir det snabbt tydligt att personer som utnämns till statsråd har varit långvariga partimedlemmar, och inom parlamentet vida kända riksdagsmän och kvinnor. Detta fenomen har under senare år, med särskild tydlighet de två senaste statsrådsutnämningarna, ändrats drastiskt. Göran Persson får ses som svensk pionjär på området, och Reinfeldt har tagit det hela ännu ett steg längre. Personer som numer blir utnämnda till statsråd är inte trogna partikamrater, utan mer eller mindre experter. De är medievana, kända och redan populära människor i och med andra företeelser än just politik.

Jag blev övertygad om att undersöka temat efter att ha diskuterat det med Socialdemokraternas biträdande partiordförande, Håkan Juholt. Han hävdar att statsrådsutnämningen varit kollektivistisk sedan väldigt lång tid tillbaka. Det vore därför väldigt intressant att se hur dessa nya förutsättningar påverkar statsrådsrollen, och i förlängningen, vad det har för etiken bakom det de beslut de tar. Jag kommer i denna studie att hävda, att statsrådets tolkningar av den egna rollen har förändrats radikalt, och därmed även att de beslut de fattar har sin utgångspunkt i helt andra ting än de haft enligt tradition.

1.2 Frågeställningar

Frågeställningarna fokuserar på den förändrade statsrådsrollen. Hur tolkas statsrådsrollen av de svenska statsråd som *inte* är utnämnda till regeringen på partipolitiska premisser? Var ligger deras lojalitet och vilka effekter får denna eventuella rolltolkningsförändring på de beslut som tas i regeringen?

1.3 Syfte och avgränsningar

Syftet med min studie är dels att driva min tes, att det nya sättet att utnämna statsråd implicerar effekter på hur de tolkar sina roller, dels att få empiriska belägg för hur denna tolkning *de facto* ser ut. Jag skall alltså försöka visa, med utgångspunkt i de teorier som utvecklats gällande normativ representation, att statsråd idag *måste* tolka sin roll på ett annat sätt än förut, och genom min två fallstudier påvisa hur de istället tolkar rollen.

Av de avgränsningar jag gör är vissa självklara, andra mindre uppenbara. Att jag begränsar mig tills svenska regeringar är något som följer av frågeställningen. En annan avgränsning som följer av frågeställningen är att jag tittar på ett politiskt etiskt fenomen som bara innefattar det absoluta toppskiktet i samhället, regeringsmedlemmar. Därmed inte sagt att min tolkning av det politiska bara skulle innefatta politiker.¹ Mitt syfte är inte att påvisa att partiprincipen är helt förlegad, utan snarare att hävda att det nya sättet att utnämna regeringsmedlemmar möjliggör andra tolkningar av statsrådsrollen.

1.4 Disposition i korthet

Dispositionen i denna uppsats får anses vara relativt konventionell. Jag kommer i kapitel två att börja med att gå igenom vad som finns forskat om kring detta fenomen sedan tidigare. Vad denna forskning kommit fram till, och på vilket sätt resultatet av forskningen är mig behjälplig.

Kapitel tre berör det material jag valt att arbeta med, och på vilket sätt jag anser att detta material ger en god överblick över hur det står till i maktens korridorer.

I kapitel fyra beskrivs metoden för mitt arbete, hur jag kommit fram till det resultat jag har, och vad dess svagheter kan tänkas vara.

¹ Hay 2002:66-68

Vidare i kapitel fem så har jag en genomgång av de teoretiska ramar jag kommer att ha som utgångspunkt för min analys av statsrådets tolkningspreferenser. Jag börjar med en begreppsanalys av termen demokrati, för att inom dess ram gå vidare till den egentliga kärnan, den politiska representationen.

I kapitel sex kommer jag då fram till mina två fallstudier där jag tittar på hur dessa två statsråd tolkar sina roller utifrån de motioner och interpellationer jag har gått igenom. Här kommer jag alltså att driva en hård tes om att deras tolkningar skiljer sig starkt från hur deras kollegor från tidigare regeringsbildningar tolkat sina roller som statsråd. Jag kommer även att analysera var deras lojalitet ligger, och vad detta kan ha fått för effekter på de beslut de tagit, eller förslag de lagt fram.

Kapitel sju är ett försök att sammanfatta de slutsatser jag dragit ur materialet. En överblick över de resultat jag har kommit fram till och ett betygsättande av sanningsgraden i mina teser.

I avslutningskapitlet ger jag förslag på hur det kan forskas vidare på det fenomen jag har berört. Finns det något jag tycker att jag missat, eller är det helt enkelt stopp?

2 Tidigare forskning

2.1 Relevans

Min uppsats är relevant av två anledningar. Den första är att jag undersöker ett nytt fenomen inom svensk politik. Med nytt menar jag cirka tio år tillbaka i tiden, vilket måste sägas vara en relativt kort period när vi talar om institutionella förändringar. Partipiskan som vinit det senaste seklet verkar delvis ha spelat ut sin roll, i alla fall när gäller regeringsbeslut. Som jag har nämnt tidigare så måste det vara svårt att hävda partilojalitet, när statsrådet i fråga inte varit medlem i partiet innan denne blev invald i regeringen.

Den andra anledningen till att uppsatsen är relevant är att det, mig veterligen, inte har gjorts någon liknande undersökning. Flertalet undersökningar har gjorts av diverse parlament men inte, likt den här, av parlamentets styrelse. Svårigheten med det blir att jag inte har någon tidigare forskning att jämföra med gällande statsråds tolkningspreferenser. Jag får helt enkelt anta att de följer samma mönster som resterande partimedlemmar, som enligt tidigare forskning överhängande har tolkat sin kandidatur som en partiets utsände.

2.2 Representationsinriktningar i Sverige

De normativa representationsinriktningarna eller representationsprinciperna togs upp redan 1959 av amerikanska forskare, för att ge klarhet i skillnader mellan olika synsätt på hur folkvalda bör representera medborgare.² De tre olika sätten att representera på används fortfarande idag och jag kommer att gå in djupare på dem i kapitel tre.

När det gäller forskningsläget i Sverige så ligger statsvetenskapliga institutionen i Göteborg i framkant. 1985 gjordes en enkätundersökning bland

² Holmberg & Esaiasson 1988 (se även Eulau, Wahlke, Buchanan and Ferguson 1959 samt, Wahlke, Eulau, Buchanan and Ferguson 1962)

svenska riksdagsledamöter där de fick svara på frågor om vad de tyckte att det var viktigt att representera. Undersökningen gjordes inom ramen av forskningsprojektet *Riksdagen, valen och den representativa demokratin*, för att utöka valforskningen till att även innefattas av parlamentariker, partier och massmedier.³ Det kan nämnas att 77 procent av samtliga tillfrågade ansåg att 'det egna partiet' var mycket viktigt att representera, medan endast 11 procent i samma urvalsgrupp ansåg att 'företagarna' var en viktig grupp.⁴ I boken *De folkvalda – En bok om riksdagsledamöterna och den representativa demokratin i Sverige* fastställer Sören Holmberg och Peter Esaiasson att partiprincipen är den princip som de flesta riksdagsledamöter ansluter sig till. En betydande del av urvalsgruppen (31 procent) anser att den egna åsikten borde gå före partiets. Holmberg och Esaiasson fastställer också att det finns betydande skillnader mellan partier när det gäller åsikter om vad som bör representeras. Borgerliga partier är mer negativt inställda till partiprincipen än vad de socialistiska partierna är. Dock är detta en skillnad som börjar suddas ut.⁵

Annan forskning som är värd att nämnas inom ramen för min uppsats är den av Mats Sjölin skrivna *Politisk etik*. Sjölin vill påvisa att partipiskan inte behöver vara så hård som det verkar. Han hävdar att det vi ser är, hur den enskilde politikern röstar i slutändan. Vi vet inget om denne tidigare har drivit frågan hårt i andra riktningen, eller om han/hon lyckats påverka utformningen av förslaget.⁶ Genom två konkreta exempel; fallstudier som belyser Ture Königsons val att i protest lägga ner sin röst så att motståndarsidan vann 1959, samt biståndsminister Ulla Lindströms avgång i protest mot regeringen 1966, vill Sjölin visa att individuella aspekter även spelar stor roll vid politiskt beslutsfattande i Sverige.

³ Holmberg & Esaiasson 1988 (Förord)

⁴ Holmberg & Esaiasson 1988:36

⁵ Holmberg & Esaiasson 1988:269

⁶ Sjölin 2005:198

3 Material

Som underlag för mina två fallstudier kommer jag, förutom refererade vetenskapliga verk, att använda mig av tre olika typer av dokument; propositioner komponerade av statsrådet i fråga, svar på interpellationer, samt partiprogram för relevant parti.

3.1 Propositioner

Jag kommer att genomföra textanalyser av fyra propositioner skrivna av Anders Borg respektive Thomas Bodström. I och med att propositionerna är strukturerade argumentationer, så är de relevanta för att hitta eventuella samband som kan understryka ett visst representationsideologiskt ställningstagande, implicit såväl som explicit. Propositionerna är väldigt olika till sin karaktär, och behandlar vitt skilda frågor, vilket var väntat då Bodströms och Borgs poster skiljer sig väsentligt åt.

Propositionerna skrivna av Bodström behandlar justitiedepartementets straffrättsliga, säkerhetsmässiga frågor som maskeringsförbud vid demonstrationer⁷, förslag till ombudsmän som skall se till att medborgares integritet skyddas⁸, ändringar i säkerhetsskyddslagen⁹ och förbättringar i påföljdssystemet för unga¹⁰.

De propositioner som skrivits av Borg behandlar finansdepartementets ekonomiska och skattemässiga frågor som straffbestämmelser i bidragssystemet¹¹, sänkta sociala avgifter för ung arbetskraft¹², skattelättnader för hushållsnära tjänster¹³ och förslag om att kronofogdemyndigheten skall vara en fristående enhet¹⁴.

⁷ Bodström, Thomas & Persson, Göran. Proposition 2005/06:11 Maskeringsförbud

⁸ Bodström, Thomas & Persson, Göran. Proposition 2002/03:74 Hemliga tvångsmedel - offentliga ombud och en mer ändamålsenlig reglering

⁹ Bodström, Thomas & Persson, Göran. Proposition 2005/06:137 Ändringar i säkerhetsskyddslagen m.m.

¹⁰ Bodström, Thomas & Persson, Göran. Proposition 2005/06:165 Ingridanden mot unga lagöverträdare

¹¹ Borg, Anders & Reinfeldt, Fredrik, Proposition 2006/07:80 Bidragsbrottslag

¹² Borg, Anders & Reinfeldt, Fredrik, 2006/07:84 Nedsättning av socialavgifter för personer som fyllt 18 men inte 25 år

¹³ Borg, Anders & Reinfeldt, Fredrik, Proposition 2006/07:94 Skattelättnader för hushållstjänster, m.m.

¹⁴ Borg, Anders & Reinfeldt, Fredrik. Proposition 2006/07:99 En fristående kronofogdemyndighet m.m.

Propositionerna tar som sagt upp viktiga aspekter i sökandet efter forskningsobjektens representationsideologiska preferenser. Dock är propositionsutfärdandet en långvarig process, där flera personer än just den ansvarige medverkar. Risken för att de egna uppfattningarna delvis faller bort får ses som överhängande.

3.2 Svar på interpellationer

Gällande svar på interpellationer så kommer jag att analysera de debatter som hållits i kammaren, när berörda statsråd har frågats ut. Jag har valt att analysera två sådana debatter från Bodström respektive Borg. I fallet interpellationer är frågorna som tas upp liknande de propositioner och de skiljer sig således på samma sätt.

De två debatterna där Bodström frågas ut berör dels drogtest på personer under 15 år¹⁵, dels användandet av pepparsprej vid allvarligare incidenter inom kriminalvården¹⁶.

När finansminister Anders Borg frågas ut så är temat alliansens misslyckanden inom arbetsmarknadspolitiken¹⁷ och arbetsgivaravgiftshöjningar för små- och medelstora företag¹⁸.

Anledningen till att dessa svar på interpellationer är viktiga att ha med är, att här har statsrådet i fråga relativt kort betänketid. Den eventuellt bristfälliga signifikansen i analysen av propositionerna kompletteras med att statsråden delvis tvingas till förhållandevis intuitiva svar. De har heller ingen regering att samråda med. Det är en sak att skriva en proposition i linje med partiets överenskomna politik, en helt annan att svara för partiets räkning när svaret måste komma direkt.

3.3 Partiprogram

Partiprogrammen blir komplement nummer två. Anledningen till att jag har med dessa i min analys är för att kunna jämföra de propositioner som skrivits, och de debattsvar som getts med respektive partis linjer. I partiprogrammen finns tydliga direktiv för hur partierna och dess medlemmar skall föra sin politik, och därför är

¹⁵ Bodström, Thomas. Svar på interpellation 2005/06/165 om drogtest på barn

¹⁶ Bodström, Thomas. Svar på interpellation 2005/06:51 om pepparsprej i kriminalvården

¹⁷ Borg, Anders. Svar på interpellation 2007/08:269 om misslyckandet med jobbpolitiken

¹⁸ Borg, Anders. Svar på interpellation 2007/08:272 om inställda arbetsgivaravgiftshöjningar för de små företagen

det högst relevant att se om detta görs av de statsråd jag studerar. De har inte varit med och tagit fram dessa direktiv då de inte varit med i partiet en längre tid. Appliceras trots detta den så populära partipiskan på dem?

4 Metod

4.1 Val av metod

För att belysa mitt forskningsproblem så har jag valt att använda mig av fallstudier. Dock är det inte bara fallstudierna som utgör basen för analysen, utan liksom Sjölin, är det meningen att upprätta en dialog mellan analysen av mitt empiriska material och existerande teori.¹⁹ Mitt tillvägagångssätt har helt enkelt varit att jag har försökt skapa ett teoretiskt underlag som jag har utgått ifrån. Inom denna teoretiska ram har jag analyserat mitt empiriska material, och försökt hitta samband som styrker mina teser.²⁰ Således bör mina metodologiska tillvägagångssätt ses som deduktiva.²¹

4.2 Validitet

Enligt Bjernfeld, Demker och Hinnfors är validitet detsamma i vilken utsträckning vi undersöker det vi avser att undersöka. Med den definitionen så bör mitt projekt anses ha relativt hög validitet, då operationaliseringen av mina frågeställningar stämmer väl överens med den teoretiska. För att höja den omedelbara validiteten kan tänkas att det hade varit ännu bättre om jag gjort djupgående kvalitativa intervjuer med forskningsobjekten.²²

4.3 Reliabilitet

¹⁹ Sjölin 2005:8

²⁰ Grønmo 2006:188

²¹ Hay 2002:29-31

²² Bjernfeld, Demker och Hinnfors 2002:108-109

När vi pratar reliabilitet så handlar det om hur jag gått till väga för att genomföra min studie.²³ I och med att detta projekt gjorts inom ramen för en kandidatuppsats, samt att det mig veterligen inte har gjorts någon forskning på utnämningen av svenska statsråd tidigare så har jag svårt att uttala mig om undersökningens intersubjektivitet. Att det går att följa resonemangen råder det kanske inga tvivel om egentligen. Problemet ligger snarare i mitt val av metod, fallstudier. Med tanke på att jag utgår ifrån teorier och försöker hitta samband som stödjer dem, så finns det överhängande risk att jag missar sådan som inte stödjer mina hypoteser. Mina personliga preferenser skulle alltså kunnat haft betydelse för resultatet av min analys.²⁴

²³ Bjernfeld, Demker och Hinnfors 2002:111

²⁴ Badersten 2006:74-79

5 Teori

Teoridelen kommer egentligen att beröra två områden. Först och främst vill jag redogöra för demokratibegreppet och de doktriner som följer utvecklingen genom åren. Demokrati är ett relativt gammalt begrepp och därför kan det vara på sin plats att se vilka skillnader vi kan se mellan den grekiska arketypen och det vi idag kallar demokrati. Det förefaller sig naturligt att, för att diskutera och studera fenomen inom ramen för det demokratiska, så måste det även vara viktigt att diskutera och studera ramens beståndsdelar. Jag kommer alltså först och främst att kort diskutera demokratins ursprung, för att sedan klargöra vilken definition jag fortsättningsvis skall använda mig av.

Det andra området jag kommer att beröra är, relationen mellan väljare och folkvalda i det vi idag kallar för västerländsk representativ demokrati. Att termen demokrati har en positiv klang i de flesta västerländska medborgares öron är väl få som skulle ifrågasätta. Dock uppstår givetvis problem, svårigheter och skiljda åsikter i hur de som representerar bör representera. Genom åren har utkristalliserats något som kallats *Normativ representationsteori* eller *Representationsideologi*. Dessa olika ideologier kommer jag att gå igenom, för att senare använda dem som analysinstrument för den förändring jag vill studera.

5.1 Begreppet demokrati

Begreppet demokrati härstammar, som många av oss vet, från Grekland och betyder ordagrant folkstyre. Något som dock inte stämmer riktigt är det påstående om att fenomenet demokrati startade i Grekland, gick vidare till Rom, och sedan har utvecklats under tiden till det vi kallar för demokrati idag. Grekerna har gett oss ordet, men det styre de hade i sina nationsstater var i praktiken långt ifrån det vi anser vara demokrati. I det antika Grekland fanns väldigt lite av politiska eller civila rättigheter. Något som idag är starkt förknippat med och principiellt avhängigt demokratibegreppet.²⁵ Dessutom, så handlar det som sagt inte om någon utveckling av samma fenomen, då den grekiska demokratimodellen efter att ha praktiserats ett tag, helt och hållet försvann. Dahl hävdar även att demokrati inte uppfanns likt en ångmaskin, utan praktiserades på många platser samtidigt. Att demokrati är något som ständigt kan produceras och rekonstrueras.²⁶

²⁵ Birch 1993:45

²⁶ Dahl 1998:7-9

Idag har vi en relativt vid definition av begreppet demokrati. Vid i den bemärkelsen att det är mycket som innefattas. Snäv i den bemärkelsen att det är många krav som skall uppfyllas för att få kalla sig demokratisk stat. Freedom house betygsätter, sedan början på 70-talet, demokratigraden inom nationalstater i årliga rapporter som de kallar *Freedom in the world*. Dessa rapporter bygger på en sjugradig skala (1=mest fri- och rättigheter) gällande två områden; *Political rights* och *Civil liberties*. Variationen återges sedan i ett sammanlagt treskaligt frihetsvärde där 1 är fria stater, 2 är delvis fria stater och 3 är icke-fria stater. De parametrar som studeras är:

Political rights

- Fria, korrekta och omanipulerade val
- Faktisk makt hos valda representanter
- Reell politisk konkurrens och opposition
- Tillräcklig grad av nationellt självbestämmande
- Minoritetsrättigheter
- Decentralisering (möjlighet till lokal, regional självstyrelse)

Civil liberties

- mediefrihet
- fri offentlig och privat debatt
- förenings- och demonstrationsfrihet
- organisationsfrihet (inklusive politiska, semipolitiska och professionella organisationer samt fackföreningar)
- fri företagsamhet (inklusive möjligheten att starta kooperativ)
- likhet inför lagen, fritt domstolsväsende
- avsaknad av politisk terror och tortyr
- sociala friheter (inklusive jämställdhet mellan könen, äganderätt frihet att flytta och bosätta sig var man vill, frihet att gifta sig eller att låta bli)
- lika möjligheter, dvs. avsaknad av exploatering som i praktiken gör det omöjligt för en del medborgare att uppnå en rättvis andel av ekonomiskt välstånd frihet från extrem likgiltighet från regeringens sida, avsaknad av utbredd korruption²⁷

5.2 Politisk representation

Den demokratiform som vi valt att anamma här i Sverige kallas för valdemokrati eller representativ demokrati (i motsats till deltagardemokrati och deliberativ demokrati).²⁸ Demokratiformen innebär att medborgarna i institutionella val utlyser kandidater som skall representera och ta legislativa beslut åt dem. Direkt

²⁷ Karvonen 2003:17-18

²⁸ Gilljam 2003

ser vi att det framkommer svårigheter, när ett fåtal (349st. i Sveriges riksdag) skall representera dryga nio miljoner människor.

Det finns tre stora omdebatterade frågor om hur denna representation skall gå till. Den första stora frågan handlar om vem som skall representeras, eller kanske snarare utifrån vilka utgångspunkter. Skall representationen utgå ifrån ekonomiska eller regionala intressen? Skall representationen utgå ifrån hur folket bor, t.ex. bönder respektive stadsbor? Skall kvinnor representeras?

Fråga nummer två berör hur de folkvalda skall utnämnas. Skall de över huvud taget utnämnas eller skall de bli valda? Här kan vi se skillnader på exempelvis Storbritannien och Sverige. I Storbritannien väljs varje parlamentariker på regional basis i majoritetsval i enmansvalkretsar. I Sverige röstar vi på ett parti som i sin tur utnämner sina kandidater (med viss påtryckning av personröster numera).

Till sist, frågan som jag kommer att fokusera på i denna studie, frågan om hur de folkvalda skall agera. Hur ska dessa, valda eller utnämnda, parlamentariker tolka sina roller? Hur *bör* relationen se ut mellan de folkvalda och det folk de representerar?²⁹ Det finns tre olika ideologier eller normativa tolkningar av denna relation: den självständige individualisten (det obundna mandatet), politikern som väljarbunden folktribun (det bundna mandatet) och politikern som lojal representant av sitt parti (partimandatet).³⁰

5.2.1 Det obundna mandatet

Det obundna mandatet handlar i stora drag om teorin att ju större handlingsfrihet en representant har, desto bättre beslut kan denne fatta å sina väljares vägnar. Det är alltså inte väljarintresset eller partiintresset som är viktigt här, utan politikerns egna individuetiska ståndpunkter. Väljarna har gett representanten friheten att ta beslut åt dem. Således skall han eller hon vara insatt nog att kunna fatta beslut, och han/hon har en skyldighet att följa sitt eget samvete. Dock, är det viktigt att poängtera att rollutförandet inte bara skall ta hänsyn till de egna moraliska principerna. Tvärtom handlar det om att alltid kunna se på ett problem utifrån det allmänna bästa. Den viktiga distinktionen här är alltså att representanten skall kunna se skillnad på väljarintressen och det allmänna bästa. Om dessa kommer i konflikt med varandra så skall parlamentarikerna alltid se till det sistnämnda.³¹ Dilemmat i detta är, att det på sätt och vis rättfärdigar att politiker ljuger för medborgarna. Så länge politikern ljuger för allmänhetens bästa så måste det alltså

²⁹ Birch 1993:69-70

³⁰ Holmberg & Esaiasson 1988:31

³¹ Sjölin 2005:34-39

vara önskvärt. Ett annat problem är analysen av vad det allmänna bästa är för något.³²

5.2.2 Det bundna mandatet

Det bundna mandatet är doktrinen om det obundnas motsats. Här ser man på politikern som en ambassadör eller delegat som är utsänd av väljarna. Förtroendepersonen är här helt bunden till dem som gett honom eller henne rollen och är direkt ansvarig inför dem. Att ta beslut i det allmänna bästa existerar inte utan det är väljarintresset som skall vara representantens ledstjärna, oavsett individuetiska principer. Dock, skriver Sjölin, är detta sätt att tolka politikerrollen förlegad och anammas inte i dagens demokratier. Han tar därför upp komplement till den klassiska doktrinen. Det första av dessa tillägg innebär att representanten i viss mån har rätt till att fatta beslut utifrån sin individuetik, men innan denne tar något kontroversiellt beslut så bör han eller hon rådgöra med sina väljare. Det andra tillägget handlar om att parlamentarikern kan ta beslut utifrån vad denne tror att väljarna hade velat, så länge han eller hon inte får några instruktioner om annat.³³

I det bundna mandatet pratas det alltså inte om något allmänt bästa. Svårigheterna i denna ideologi handlar snarare om att, om nu kandidater väljs av medborgarna för att de anses mer lämpade att ta legislativa beslut, varför skall då dessa kandidater fråga om lov? En annan svårighet vi kan se är, om/när det dyker upp en fråga där kandidatens individuetiska preferenser och de representerades vilja är direkt antagonistiska.

5.2.3 Partimandatet

Den tredje tolkningen, partimandatet, handlar om ett helt annat förhållningssätt. Nu är det inte längre förhållandet mellan väljare och folkvald vi utgår ifrån, utan förhållandet mellan representanten och partikollektivet. Partiet har, exempelvis i Sverige, stort inflytande över beslutstagandet av dess medlemmar i parlamentet. Doktrinen om partimandatet resonerar helt enkelt kring detta förhållande, och vad för effekter denna partipiska får för maktutövandet.

Medlemskapet i partiet hävdas här vara den viktigaste lojaliteten, inte som en ensam individ utan som en representant för ett kollektiv. Fokus bör således vara på det egna partiets målsättningar, det vill säga på partiprogrammet och i slutändan röstmaximering. Det allmänna bästa får inte en lika central roll här. En viktig aspekt av denna rolltolkning är även att den enskilde partimedlemmens

³² Lundquist 1998:65

³³ Sjölin 2005:40-45

individualetik är av mindre vikt. Parlamentarikern skall vara underordnad partiets intressen.³⁴ Likt det bundna mandatet ser vi dilemmat när de individualetiska preferenserna krockar med partilinjén. Vi har sett flertalet fall då denna partipiska lett till sorti av den enskilde partikamraten.³⁵

³⁴ Sjölin 2005:46-52

³⁵ Lundquist 1998:115

6 Analys

6.1 Thomas Bodström

6.1.1 Bodström och det obundna mandatet

Tonen i Bodströms proposition gällande hemliga tvångsmedel är väldigt tydlig. Situationen i Sverige har blivit så pass svårhanterlig så övervakningskameror, teleavlyssning skall få användas, även i vid brottsmisstankar till brott med lägre straffsats än två års fängelse.³⁶ Det är också tydligt att detta är ett tecken på att han anammar det obundna mandatet, då övervakning av medborgare måste ses som en strävan efter det allmänna bästa. Integritetsinskränkningar är ett pris som folket måste betala när säkerhet diskuteras. Detta får ses som en individuetisk ståndpunkt som Bodström tar.³⁷

I förslaget om maskeringsförbud vid allmänna sammankomster så är tonen i stort sätt densamma. Vi har i Sverige en långvarig tradition av demonstrationsfrihet, där det till och med varit i princip obligatorisk närvaro på den första maj. Efter Göteborgskravallerna ändrades, kanske med goda incitament, inställningen från myndigheterna och vi var tvungna att börja tänka på säkerheten. Förslaget innebär att medborgare inte får skydda sina ansikten då detta kan försvåra identifikationen vid en eventuell urartning³⁸. Även detta måste ses som ett individuetiskt ställningstagande från Bodström.

Propositionen om ändringar i säkerhetsskyddslagen är en antiterrorist-lag som även den syftar till säkerhet för svenska medborgare, även andra europeiska medborgare. Förslaget går ut på att uppgifter som finns i misstanke- och straffregister skall få lämnas ut fullständigt vid arresteringsorder från annat europeiskt land. Beslutanderätten om utlämning av uppgifter vill Bodström

³⁶ Bodström, Thomas & Persson, Göran. Proposition 2002/03:74 Hemliga tvångsmedel - offentliga ombud och en mer ändamålsenlig reglering

³⁷ Holmberg & Esaiasson 1988:31

³⁸ Bodström, Thomas & Persson, Göran. Proposition 2005/06:11 Maskeringsförbud

delegera till bl.a. Registernämnden.³⁹ I och med att förslaget grundar sig i EU-lagstiftning, så blir här tydligt att man vill åberopa det den europeiska allmänhetens säkerhet.⁴⁰ Som i de två fallen ovan, så är det individualetiska ståndpunkter som tas i uttryck.

Propositionen som handlar om ingripanden mot unga lagöverträdare är tydlig även den. I det här fallet med tanke på att debatten inte varit så hetsig när det gäller företeelsen. Påtryckningar från väljare kan således inte ha gjort att Bodström tog upp förslaget. Min tolkning är istället att, i syfte att få ett bättre samhälle, så krävs bättre metoder för att få unga lagbrytare på rätt bana igen.⁴¹ En individualetisk aspekt i förslaget bör vara att Bodström anser unga som mindre skyldiga, eller i alla fall att de har större möjligheter till förbättring.

Debatten om tvångsdrogtest på barn var hätsk mellan Bodström och Peter Althin. Bodström hade tidigare uppgett att han var tveksam till det hela, och Peter var, som sig bör, av en annan åsikt.⁴² I argumentationen som Bodström för, måste sägas att det är ganska svårt att hitta några explicita uttalanden som tyder på allmänhetens bästa. Dock skall det sägas att, i och med att det är barns rättigheter som behandlas, så kanske det bör ses som det allmänt goda.

I debatten om användandet av pepparsprej vid speciella tillfällen inom kriminalvården, så är Bodström tillbaka i sin roll som förespråkare av det allmänna bästa. Kombattanten i denna debatt är Alice Åström, som hävdar de intagnas rättslöshet. Bodström påvisar att så inte är fallet, men menar även att saken måste ses ur ett större perspektiv.

”Under 2004 inträffade en rad allvarliga incidenter med snabba händelseförlopp. Regeringen har utifrån den verksamhetsanalys som genomförts funnit att det är nödvändigt att kriminalvården har effektiva verktyg att motverka de kriminella nätverkens aktiviteter i anstalterna och att de kan hantera intagna som utgör säkerhetsrisker.”⁴³

6.1.2 Bodström och det bundna mandatet

Den klassiska skolan av det bundna mandatet är som jag nämnt i teoridelen något förlegad. Dock så har ju Bodström rätt att ta individualetisk ståndpunkt, så länge han gör det inom ramen för vad som bör anses för ett okontroversiellt beslut. Att övervaka befolkningen med buggning av telefoner och tv-kameror kan nog inte ses som okontroversiellt. Frågan är, med tanke på hur kandidater väljs ut i Sverige, hur Bodström skulle kunna fråga sina väljare om lov för att få framföra

³⁹ Bodström, Thomas & Persson, Göran. Proposition 2005/06:137 Ändringar i säkerhetsskyddslagen m.m.

⁴⁰ Holmberg & Esaiasson 1988:31

⁴¹ Bodström, Thomas & Persson, Göran. Proposition 2005/06:165 Ingripanden mot unga lagöverträdare

⁴² Bodström, Thomas. Svar på interpellation 2005/06/165 om drogtest på barn

⁴³ Bodström, Thomas. Svar på interpellation 2005/06:51 om pepparsprej i kriminalvården

denna proposition. Vilka väljare skall han gå till mötes, arbetarklassens, Örebro valkrets?⁴⁴ Dock, gör Bodström ett instick som talar om en vilja att ha med sig sina väljare. Insticket gäller ombudsmän som skall se till att allt går rätt till, och ska ha tillgång till allt material som ligger till grund för domstolens prövning.⁴⁵

I propositionen om maskeringsförbud så gör Bodström vissa ansatser till att gå särskilda väljarintressen till mötes. Två stycken tydliga undantag görs från maskeringsförbudet. Nummer ett, som i och för sig även skulle kunna ses som det allmänna bästa, och som dessutom krävs för att inte ändra på grundlag, är att maskering får bäras av religiösa skäl. Att gå in och tumma på religionsfriheten vore direkt dumdrigt. Trots detta beaktande så är det ett tydligt ställningstagande om att följa vissa väljares vilja, eller rättigheter.⁴⁶ Det andra undantaget som finns i propositionen är att anordnaren av en sådan tillställning som nämns, skall kunna ansöka om tillstånd för deltagarna att bära maskering.⁴⁷ Detta känns också som ett försök att söka folks godkännande, då det inte är särskilt troligt att det inträffar. En anordnare som söker tillstånd om maskering, vill troligen inte röja sin identitet. Hur skulle då ett sådant tillstånd kunna ges?

Att se argumentationen i förslaget om ändringar i säkerhetsskyddslagen som ett uttryck för det bundna mandatet får sägas svara svårt. Det är inte särskilt troligt att arbetarklassen i Sverige, eller medborgare i Örebro län, skulle vara väldigt rädda för sin säkerhet på den nivå Bodström talar om i propositionen. Dock, en mening i texter pekar kanske i bunden riktning. Meningen handlar om att Bodström vill ge regeringen rätten att kunna delegera beslutanderätten om uppgiftsutlämning till en mellanfolklig organisation.⁴⁸

I propositionen som gäller ingripanden mot unga lagöverträdare, så kan jag se en tendens av Bodström att gå sina väljare till mötes.⁴⁹ Oavsett om vi pratar om arbetarklass, eller befolkning i Örebroområdet så tror jag att socialdemokratiska väljare köper att det skall finnas en speciell lagstiftning för unga människor.⁵⁰ I förslaget så pratas det om vård istället för förvaring vilket jag, utan att sticka ut hakan för mycket, tror stämmer bra överens med majoriteten av de socialdemokratiska väljarnas åsikter.

Argumentationen som Bodström för i debatten med Althin är tydligt riktad mot en viss väljargrupp, unga och deras föräldrar. Bodström säger:

⁴⁴ Holmberg & Esaiasson 1988:32

⁴⁵ Bodström, Thomas & Persson, Göran. Proposition 2002/03:74 Hemliga tvångsmedel - offentliga ombud och en mer ändamålsenlig reglering

⁴⁶ Holmberg & Esaiasson 1988:32-33

⁴⁷ Bodström, Thomas & Persson, Göran. Proposition 2005/06:11 Maskeringsförbud

⁴⁸ Bodström, Thomas & Persson, Göran. Proposition 2005/06:137 Ändringar i säkerhetsskyddslagen m.m.

⁴⁹ Bodström, Thomas & Persson, Göran. Proposition 2005/06:165 Ingripanden mot unga lagöverträdare

⁵⁰ Holmberg & Esaiasson 1988:32-33

”Jag tror att vi också med ett minimum av ömsesidig respekt kan säga att vi båda är övertygade om att de åtgärder som behövs är till för att göra det så bra som möjligt för barn och ungdomar och inte falla efter för några andra intressen än just barns och ungdomars”⁵¹

Argumentationen handlar alltså bara om de unga, deras rättigheter och hur samhället bäst ska ta hand om dem som hamnat fel i början av livet.

Slutligen kommer vi då till debatten om pepparsprej i kriminalvården, mellan Bodström och Alice Åström. Som nämnts under föregående rubrik så förs argumentationen främst utifrån det allmänna goda. Dock kan synas en viss tendens till att Bodström även vill främja en särskild väljargrupp, arbetare inom kriminalvården. Kanske kan jag till och med argumentera för att han utger sig för att vara en talesman å deras vägnar.

”Men det är inte bara intagna som berörs av frågeställningen. Kriminalvården är en stor arbetsgivare och arbetsplats. Att arbeta i kriminalvården innebär i dag att man är verksam i en miljö där hot och våld förekommer. Hot och våld är alltid oacceptabelt, och det är särskilt allvarligt att bli utsatt för det i sitt arbete. Det senaste årets uppmärksammade händelser visar att kriminalvården befinner sig i en ny situation. Brottsförebyggande rådet har av regeringen fått i uppdrag att kartlägga omfattningen av hot och våld mot personal inom kriminalvården.”⁵²

6.2 Anders Borg

6.2.1 Borg och det obundna mandatet

I Borgs proposition om bidragsbrott behandlar hur, var och när en bidragstagare skall anmälas vid fusk. De bidrag som berörs är dem som tas ut från Försäkringskassan, Premiépensionsmyndigheten, Centrala studiestödsnämnden, Migrationsverket, länsarbetsnämnderna, kommunerna eller arbetslöshetskassorna, vilka ironiskt nog benämns förmåner.⁵³ Argumentationen sker med fokus på rättvisa. Rättvisepatos måste ses som en strävan efter det allmänna goda. Något som tyder på att Borg följer sina individuetiska preferenser är, att en eventuell

⁵¹ Bodström, Thomas. Svar på interpellation 2005/06/165 om drogtest på barn

⁵² Bodström, Thomas. Svar på interpellation 2005/06:51 om pepparsprej i kriminalvården

⁵³ Borg, Anders & Reinfeldt, Fredrik, Proposition 2006/07:80 Bidragsbrottslag

lagändring i förlängningen skulle kunna leda till att fler människor blir arbetsföra.⁵⁴

Förslaget om sänkta sociala avgifter för personer mellan 18 och 25 år talar ganska mycket för sig självt. Det går ut på att göra det lättare dels för företag att anställa, dels för ungdomar, som har förhållandevis svårt att ta sig in på arbetsmarknaden, att få arbete.⁵⁵ Också här handlar det om ökad sysselsättning till fördel för allmännyttan. Med Borgs egna övertygelse kan även tänkas att ser en dubbel vinst för allmänheten⁵⁶, unga behöver inte gå arbetslösa, och småföretag kan etablera sig lättare med ung arbetskraft.

I propositionen om skattelättnader för hushållsnära tjänster så föreslår Borg att *”den som har utgifter för hushållsarbete kan få en minskning av skatten med hälften av utgiften för arbetet”*.⁵⁷ Förslaget innebär ett flertal effekter som kan vara till nytta för allmänheten. För det första, som tagits upp i tidigare berörda propositioner, sysselsättningsgraden i Sverige. Fler hem kommer att ha råd att ta in städhjälp, och således får fler arbete. För det andra så, argumenteras det i propositionen, kommer många hushållsnära tjänster som idag utförs svart att bli vita. Vita jobb innebär mer skatteintäkter, vilket är till gagn för allmänheten.

En fristående kronofogdemyndighet är ett förslag som explicit vänder sig till allmännyttan. Argumentet är att detta ska stärka förtroendet för kronofogdemyndighetens förmåga att uppträda opartiskt.⁵⁸ Att stärka förtroendet för en myndighet måste således vara ett tydligt tecken på tro på det obundna mandatet. Borg pratar även om tydligare och mer uttalad uppdelning av arbetsuppgifter mellan kronofogdemyndigheten och skatteverket. Ännu ett tecken på det jag tidigare nämnt.

I den första interpellationen jag tar upp så debatterar Borg mot Patrik Björk och Sven-Erik Österberg i frågor som rör 'Alliansens' arbetsmarknadspolitik. Björk hävdar att alliansen har misslyckats med det de gick till val på. Bland annat anser Björk att finansministern bör gå in och sänka minimilönerna för en hållbar löneutveckling i Sverige. Argumentationen i Borgs anföranden fokuserar mycket på sysselsättning, och hur man ska få de svagare grupperna på arbetsmarknaden, att komma in. Samtidigt ger han svar på Björks fråga om minimilöner: *”Däremot har regeringen infört ett antal åtgärder som gör det billigare att anställa individer som står långt från arbetsmarknaden, vilket förbättrar deras möjligheter att få ett arbete. Tanken bakom dessa åtgärder är att lönestrukturen kan tillåtas*

⁵⁴ Holmberg & Esaiasson 1988: 31

⁵⁵ Borg, Anders & Reinfeldt, Fredrik, 2006/07:84 Nedsättning av socialavgifter för personer som fyllt 18 men inte 25 år

⁵⁶ Holmberg & Esaiasson 1988:31

⁵⁷ Borg, Anders & Reinfeldt, Fredrik, Proposition 2006/07:94 Skattelättnader för hushållstjänster, m.m.

⁵⁸ Borg, Anders & Reinfeldt, Fredrik. Proposition 2006/07:99 En fristående kronofogdemyndighet m.m.

vara sammanpressad utan att det försämrar möjligheterna för svaga grupper på arbetsmarknaden att få ett arbete.”⁵⁹

Interpellation nummer två berör inställda arbetsgivaravgiftshöjningar för småföretagare och debatten förs mellan Borg och Tomas Östros. I argumentationen hänvisar Borg till en bedömning av EU-kommissionen som säger att det förslag som lagts fram *”kan minska omfattningen av svart arbete och bidra till en ökad sysselsättning i grupper med svag ställning på arbetsmarknaden, såsom invandrare, lågutbildade, ungdomar och deltidsarbetande kvinnor”*.⁶⁰ Även här talas det alltså om svagare grupper på arbetsmarknaden och hur vi skall få dem att komma ifrån utanförskapet.

6.2.2 Borg och det bundna mandatet

Propositionen angående bidragsbrott visar även på att Borg går ärenden åt sin väljarkår.⁶¹ Jag argumenterade i 6.2.1. för att han följde sin egen övertygelse om minskad arbetslöshet. Det behöver per se inte innebära att väljarkåren tycker annorlunda, snarare tvärt om. Något som förstärker argumentationen för att Borg skulle ha en preferens likt det obundna mandatet, är det 'Alliansen' gick till val på; Hårdare tag mot arbetslösa. Borgs väljarkår bör alltså ses som positivt inställd till ett lagförslag mot bidragsfusk.

Sänkta sociala avgifter är även det ett förslag som skulle kunna ha sin utgångspunkt i en tro på det bundna mandatet.⁶² Det mest uppenbara är att Borgs väljarkår är just företagare, och således är det deras vilja som han framför. Dessutom, om Borg har en övertygelse av att unga, arbetslösa är hans starka väljarkår, så går han även deras vilja till mötes.

Tittar vi på förslaget om skattereduktion för hushållsnära tjänster så kan det bara ses på ett sätt, med obunden utgångspunkt. De väljare som Borg vänder sig till är de som har råd att anställa personer till tjänster i hemmet. Det argumenteras för att det skapar arbetstillfällen. *”De berörda tjänsterna skall kunna utföras även av personer som saknar en mer omfattande yrkesutbildning. Mot denna bakgrund föreslås att det hushållsarbete som omfattas skall vara städarbete eller annat rengöringsarbete, vård av kläder och hemtextilier samt matlagning. Hushållsarbetet kan även avse snöskottning och skötsel av tomt eller trädgård i*

⁵⁹ Borg, Anders. Svar på interpellation 2007/08:269 om misslyckandet med jobbpolitiken

⁶⁰ Borg, Anders. Svar på interpellation 2007/08:272 om inställda arbetsgivaravgiftshöjningar för de små företagen.

⁶¹ Borg, Anders & Reinfeldt, Fredrik, Proposition 2006/07:80 Bidragsbrottslag

⁶² Borg, Anders & Reinfeldt, Fredrik, 2006/07:84 Nedsättning av socialavgifter för personer som fyllt 18 men inte 25 år

*form av häck- och gräsklippning, krattning och ogräsrensning.”*⁶³ Frågan är om dessa arbetstillfällen inte redan finns, men i form av svartarbete.

Som jag skriver i 6.2.1. så måste en fristående kronofogdemyndighet spegla en utgångspunkt i ett obundet mandat.⁶⁴ Det som tas upp i propositionen är rena organisatoriska frågor, vilka inte är direkt intressanta för allmänheten. Inte heller för den egna väljarkåren.

I debatten med Björk och Österberg, angående regeringens misslyckade jobbpolitik så tas som jag tidigare skrivit upp minimilöner. Ur ett väljarbundet perspektiv replikerar då Borg med något väldigt intressant. *”Vad gäller minimilönerna anser regeringen att formerna för lönebildningen i första hand är en fråga för arbetsmarknadens parter. Regeringen avser därför inte att vidta några åtgärder för att sänka minimilönerna.”*⁶⁵ Det Borg gör, är att han på sätt och vis tar beslut om att inte ta beslut. Något som givetvis måste falla den liberala väljarkåren i smaken. Lönebildning är något som marknaden får sköta.

Slutligen, Bors svar på interpellationen om inställda arbetsgivaravgiftshöjningar för småföretagare. Som jag skrev tidigare så fokuserar Borg först på allmännyttiga argument, för att sedan glida över på förmögenhetsskatten. Han för i och för sig argument för det allmänna goda, men samtidigt så tar han upp kärnfrågor för välbärgade personer i sin egen väljarkår. *”Slopandet av det ineffektiva särskilda avdraget var en del av finansieringen av lägre socialavgifter samt alla de skattesänkningar som genomfördes under 2007 och de som träder i kraft 2008. Företagandet kommer särskilt att gynnas av den slopade förmögenhetsskatten, vilket gör att den så kallade lex Ugglabeskattningen försvinner.”*⁶⁶

⁶³ Borg, Anders & Reinfeldt, Fredrik, Proposition 2006/07:94 Skattelättnader för hushållstjänster, m.m.

⁶⁴ Borg, Anders & Reinfeldt, Fredrik. Proposition 2006/07:99 En fristående kronofogdemyndighet m.m.

⁶⁵ Borg, Anders. Svar på interpellation 2007/08:269 om misslyckandet med jobbpolitiken

⁶⁶ Borg, Anders. Svar på interpellation 2007/08:272 om inställda arbetsgivaravgiftshöjningar för de små företagen.

7 Slutsatser

Demokratins existens är i dagens västvärld i princip obestridd. Institutioner som till exempel Freedom House har stort inflytande och demokratier ses, i alla fall av sig själva, som föregångare. Dock är inte allt självklart i demokratier heller. Det jag försökt belysa i denna studie är de svårigheter och problem som dyker upp när en liten elit skall styra å ett helt folks vägnar.

Sverige ses av många vara en långt gången, fri och demokratisk stat. Hur våra val går till, hur våra parlamentariker väljs och hur statsråden väljs ut är för det otränade ögat självklart. Frågan är på vilka premisser vi väljer dem som ska representera oss.

I den här uppsatsen har jag valt att fokusera på regeringsbildningen i Sverige de senaste nio åren. Traditionen har varit att statsråd väljs ut på grundval av vad de åstadkommit i parlamentet och inom det parti som vunnit makten. Så är det inte längre. Statsråd plockas mer eller mindre upp ”från gatan”. De är medievana, välutbildade experter inom respektive genre, och min mening med denna studie har inte på något sätt varit att ifrågasätta deras kompetens.

Utifrån de demokratidoktriner och teorier som finns på området representation har jag försökt hitta samband som tyder effekter av detta nya sätt att välja in statsråd. Jag har utgått ifrån, något som inom forskningen kallas för normativ representationsteori⁶⁷, och hypotesen att partiprincipen inte längre är lika gångbar som för 20 år sedan. Det jag har kommit fram till i mina två fallstudier är att dessa, nya tidens statsråd, måste ta ställning till mycket mer än bara det egna partiet. I min analys påvisar jag vid flertalet tillfällen att ett värde som allmännyttan åberopas allt som oftast i den offentliga debatten. Även det som i teoribildningen ses som förlegat, det bundna mandatet, får nog sägas vara gångbart.

Kan jag då hävda att min analys av dessa två statsråd har gett mig bevis på att partipiskan är på väg bort? Nej, jag kan inte det. Med tanke på hur den svenska valprocessen är utformad så kommer partiet att vara den viktigaste beståndsdel i den representativa demokratin.⁶⁸ Jag kan hävda, med en hel del tyngd bakom, att partiprincipen har mindre betydelse för de statsråd som inte är tillsatta på grundval av lång och trogen tjänst. Dock vore det stark överilad av mig att påstå att de inte

⁶⁷ Sjölin 2005:33

⁶⁸ Holmberg, & Esaiasson 1988:29-30

behöver ta hänsyn till partipiskan över huvud taget. Det skall också nämnas att vi precis befinner oss i denna förändring, vilket innebär att den är relativt ny. Kanske har vi inte sett effekterna av det nya sättet att utnämna statsråd än.

8 Förslag på fortsatt forskning

Som jag nämner i slutsatsen så befinner vi oss just nu i skede av förändring. Det har inte tidigare gjorts någon undersökning av rolltolkningen bland regeringsmedlemmar och jag anser att det behövs mer på området. I den här analysen har jag valt att använda mig av fallstudier för att komma fram till min slutsats. Jag har även valt att fokusera på ”det nya”, och lämnat det gamla sättet outforskat. För att få en ännu tydligare bild av förändringarnas effekter så borde det kanske göras en analys av hur det var förr. Holmbergs och Esaiassons forskning koncentrerades till det svenska parlamentet som helhet. Det kanske vore intressant att bara titta på undersökningen igen, men bara på de dåvarande statsråden. Framför allt, så borde det göras en ny enkätundersökning, där de nuvarande statsrådets rolltolkning åskådliggörs. Det får bli mitt projekt på magisterkursen.

9 Referenser

Badersten, Björn, 2006. Normativ metod: Att studera det önskvärda. Lund: Björn Badersten och Studentlitteratur

Birch, Anthony Harold, 1993. Concepts and theories of modern democracy. London: Routledge

Bjereld, Ulf, Demker, Marie, Hinnfors, Jonas, 2002. Varför vetenskap? Lund: Studentlitteratur

Bodström, Thomas & Persson, Göran. Proposition 2002/03:74 Hemliga tvångsmedel - offentliga ombud och en mer ändamålsenlig reglering
http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=37&dok_id=GQ0374&rm=2002/03&bet=74

Bodström, Thomas & Persson, Göran. Proposition 2005/06:165 Ingripanden mot unga lagöverträdare
http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=37&dok_id=GT03165&rm=2005/06&bet=165

Bodström, Thomas & Persson, Göran. Proposition 2005/06:11 Maskeringsförbud
http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=37&dok_id=GT0311&rm=2005/06&bet=11

Bodström, Thomas & Persson, Göran. Proposition 2005/06:137 Ändringar i säkerhetsskyddslagen m.m.
http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=37&dok_id=GT03137&rm=2005/06&bet=137

Bodström, Thomas. Svar på interpellation 2005/06/165 om drogtest på barn. Riksdagens snabbprotokoll 2005/06:60, 5§, Anföranden: 19, 21, 23, 25
<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=101&bet=2005/06:60#{B26B5D54-2D69-42CF-8FC4-F5CBA498A8EA}>

Bodström, Thomas. Svar på interpellation 2005/06:51 om pepparsprej i kriminalvården. Riksdagens snabbprotokoll 2005/06:30, 12§, Anföranden: 48, 51, 54, 56
<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=101&bet=2005/06:30#{D83AC111-6608-4544-A09B-FD31D4E7C3EF}>

Borg, Anders & Reinfeldt, Fredrik, Proposition 2006/07:80 Bidragsbrottslag
http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=37&dok_id=GU0380&rm=2006/07&bet=80

Borg, Anders & Reinfeldt, Fredrik, 2006/07:84 Nedsättning av socialavgifter för personer som fyllt 18 men inte 25 år
http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=37&dok_id=GU0384&rm=2006/07&bet=84

Borg, Anders & Reinfeldt, Fredrik, Proposition 2006/07:94 Skattelättnader för hushållstjänster, m.m.
http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=37&dok_id=GU0394&rm=2006/07&bet=94

Borg, Anders & Reinfeldt, Fredrik. Proposition 2006/07:99 En fristående kronofogdemyndighet m.m.
http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=37&dok_id=GU0399&rm=2006/07&bet=99

Borg, Anders. Svar på interpellation 2007/08:269 om misslyckandet med jobbpolitiken. Riksdagens snabbprotokoll 2007/08:49, 17 §, Anföranden: 104, 107, 110, 112
<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=101&bet=2007/08:49#{FEDB7962-8CFA-484C-8F53-38E0C0B28633}>

Borg, Anders. Svar på interpellation 2007/08:272 om inställda arbetsgivaravgiftshöjningar för de små företagen. Riksdagens snabbprotokoll 2007/08:49, 19 §, Anföranden: 120, 123, 126, 128
<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=101&bet=2007/08:49#{FEDB7962-8CFA-484C-8F53-38E0C0B28633}>

Dahl, Robert A, 1998. On democracy. New Haven: Yale University Press

Eulau, H., Wahlke, J.C., Buchanan, W. and Ferguson, L.C., 1959. 'The role of the Representative: Some empirical Observations on the Theory of Edmund Burke'. American Political Science Review 53:742-56.

Gilljam, Mikael & Hermansson, Jörgen (red), 2003. Demokratins mekanismer. Malmö: Liber

Grønmo, Sigmund, 2006. Metoder i samhällsvetenskap. Malmö: Liber

Hay, Colin, 2002. Political Analyses: A critical introduction. Hapshire: Palgrave

- Holmberg, Sören & Esaiasson, Peter, 1988. De folkvalda: En bok om riksdagsledamöterna och den representativa demokratin i Sverige. Stockholm: Bonniers
- Karvonen, Lauri, 2003. Statsskick: att bygga demokrati. Stockholm: SNS Förlag
- May, Tim, 2001. Samhällsvetenskaplig forskning. Lund: Studentlitteratur
- Moderaternas handlingsprogram, 1993
<http://www.moderaterna.net/politik/partiprogram.asp?id=49>
- Moderaternas idéprogram, 2001
<http://www.moderaterna.net/politik/partiprogram.asp?id=17>
- Rothstein, Bo, 2001. Politik som organisation: Förvaltningspolitikens grundproblem. Stockholm: SNS Förlag
- Lundquist, Lennart, 1998. Demokratins väktare. Ämbetsmännen och vårt offentliga etos. Lund: Studentlitteratur
- Sjölin, Mats, 2005. Politisk etik. Lund: Studentlitteratur
- Socialdemokraternas partiprogram, 2001.
http://www.socialdemokraterna.se/Templates/Page_____36084.aspx
- Wahlke, J.C., Eulau, H., Buchanan, W. and Ferguson, L.C., 1962. The legislative System. Explorations in Legislative Behaviour. New York and London: John Wiley and Sons